Emilia Hietava & Anni Länsiharju

VUOROVASTAAVAN SAIRAANHOITAJAN TEHTÄVÄKUVA PÄIVYSTYKSESSÄ

Hoitotyön koulutusohjelma

2019

samk
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

VUOROVASTAAVAN SAIRAANHOITAJAN TEHTÄVÄKUVA PÄIVYSTYKSESSÄ

Emilia Hietava & Anni Länsiharju
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Tammikuu 2019
Sivumäärä: 31
Liitteitä: 8

Asiasanat: päivystys, vastaava sairaanhoitaja, tehtäväkuva

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaus. Tavoitteena oli, että Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksessä toimivan vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät selkeytyvät sekä tehtäväkuvausta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdyttämisessä. Tavoitteena oli myös, että opinnäytetyöntekijöiden ammattitaito sekä erilaiset oppimisen ja projektiosaamisen taidot kehittyvät opinnäytetyöprojektin aikana. Opinnäytetyöprojektin tuotos tehtävänkuvauksen kehittämiseksi toteutettiin perehtymällä aiheesta olevaan tutkittuun tietoon, päivystyksessä aiheesta olemassa olevaan materiaaliin sekä haastattelemalla kolme päivystyksessä työskentelevää vuorovastaavaa sairaanhoitajaa teemahaastattelumenetelmää käyttäen sekä luomalla tehtäväkuvaus. Haastattelut sujuivat suunnitellusti ja vuorovastaavan tehtävistä saatiin yksikkökohtaista ja kokemusperäistä tietoa. Jokaisesta haastattelusta tehtiin muistiinpanot luokittelemalla tieto vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä teemahaastattelun neljän pääteeman organisointi, erityistilanteissa toimiminen, tiedottaminen sekä henkilöstöhallinnolliset asiat alle. Nämä kolme haastattelumuistiinpanoa käytiin läpi ja vertailtiin keskenään sekä kirjallisuuskatsauksen kanssa. Näiden pohjalta luotiin yhteistyössä päivystyksen osastonhoitajan ja ylihoitajan kanssa vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä selkeä kuvaus, joka sisältää vuorovastaavan keskeisimmät tehtävät luokiteltuina neljään eri kategoriaan: organisointi, erityistilanteet, tiedottaminen sekä henkilöstöhallinnalliset asiat. Organisointiin kuuluvia tehtäviä ovat potilasmäärän ja -laadun seuranta, toiminnan sujuvuudesta huolehtiminen päivystyksessä, triagehoitajana tai ylimääräisenä työskentely. Erityistilanteisiin luetaan ruuhkatilanteet, traumatilanteet, suuronnettomuus- ja monipotilastilanteet, kriittisesti sairaat potilaat sekä aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet. Tiedottamiseen kuuluu kenttäjohtajan ja ensihoitajan kanssa tapahtuva viestintä, päivystyksen ruuhkatilanteista osastoille tiedottaminen sekä työvuorokohtaisen vuororaportin laatiminen. Vuorovastaavan tehtäviin henkilöstöhallinnollisesta näkökulmasta kuuluu riittävistä henkilöstöresursseista huolehtiminen, sairauspoissaoloilmoitusten vastaanottaminen sekä sijais- ja lisähenkilökunnan hankkiminen. Lopullisesta tehtäväkuvauksesta pyydettiin palautetta päivystyksen 13 vuorovastaavalta sairaanhoitajalta sekä osastonhoitajalta ja ylihoitajalta. Palaute oli pääosin myönteistä, vaikka kehittämisideoitakin oli. Heidän mielestään tehtäväkuvaus vastasi työnkuvaa ja sitä voi käyttää mm. perehdytyksessä. Opinnäytetyöprojektissa haastateltavia oli vain kolme, joten heiltä saatuja tietoja ei voida yleistää käytäntöön virallisesti, koska otanta on niin pieni. Lisäksi teoreettinen viitekehys on suppea johtuen aiheesta vähäisesti tehdyistä tutkimuksista. Aiheesta voisi tehdä tulevaisuudessa tutkimuksellinen opinnäytetyö, jotta tietoa saisi kerättyä runsaammin. Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuva muuttuu koko ajan, jonka vuoksi tehtäväkuvausta joudutaan tulevaisuudessakin aika ajoin päivittämään.

THE JOB DESCRIPTION OF A CHARGE NURSE IN EMERGENCY DUTY

Emilia Hietava & Anni Länsiharju
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in nursing
January 2019
Number of pages: 31
Appendices: 8

Keywords: emergency duty, a charge nurse, jod description

The purpose of thesis was to produce the description of the task of the shift responsible nurse for first aid and the emergency domain of Satakunta's health care district. The goal was to clarify the task of the Satakunta's health care district's emergency ward's shift responsible nurse and the description of task can be used in the induction of new employees and students. The goal was also to develop the profession of the makers of the thesis and different kind of skills of learning and project knowing during the thesis. The thesis project's throughput to develop the description of the task was done by studying the researched knowledge of the task, already existing material of the emergency ward and interviewing three shift responsible nurses who work in the emergency ward by using and creating the description of the task. The interviews were carried out as planned and a detailed and experience-based knowledge were received of the task of the shift responsible nurse. Notes were made of each interview by categorizing the knowledge of the shift responsible nurse under theme interview's four main themes: organizing, working in special situation, information and personnel administration. These three interview notes were read over and compared with themselves and literature review. Based on these in cooperation with head nurse and matron the clear description of the shift was created which includes shift responsible's the most important tasks categorized in four different categories: organizing, special situations, information and personnel administration. Tasks that belong to organizing are following the quality and the quantity of the patients carrying out the fluency of the action in the emergency ward and working as a triage nurse or extra. Rush situations, trauma situations, great accident and many patient situations, critically ill patients and aggressive patients and other dangerous situations belong to special situations. The communication between field leader and paramedic, the information of the emergency ward's rush situations to departments and creating a personal report for a shift belong to the information. Shift responsible's tasks in personnel administration view are taking care of enough personnel and acceptance of notification of illness absence and recruiting deputies and additional staff. A feedback was asked of a final description of task from 13 shift responsible nurses and head nurse and matron. The feedback was mostly positive, but there were also developing ideas. In their opinion the description of the task corresponded a job picture and it can be used in the induction. There were only three interviewees in the thesis project so the knowledge received from them can't be generalized because of so small sampling. In addition, theoretical frame of reference is concise due to little research made of topic. A researched thesis of the topic could be made in the future that the knowledge could be collected more abundant. Shift responsible nurse's task picture changes all the time so the description of the task will have to be refreshed in the future.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 5
2 PÄIVYSTYSHOITOTYÖ 6
3 VUOROVASTAAVA SAIRAANHOITAJA 8
3.1 Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät päivystyksessä 8
3.2 Johtamisen näkökulma vuorovastaavan työssä 10
4 PROJEKTITYÖN MENETELMÄT 12
4.1 Kirjallisuuskatsaus 12
4.2 Puolistrukturoitu teemahaastattelu 12
4.3 Tehtäväkuva 13
5 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET 13
6 PROJEKTIN SUUNNITTELU 14
6.1 Projektin kohderyhmä 14
6.2 Projektin resurssit ja riskit 15
6.3 Projektin vaiheistus, aikataulu ja rahoitussuunnitelma 16
6.4 Arviointisuunnitelma 17
6.5 Projektin eettiset näkökulmat 18
7 PROJEKTIN TOTEUTTAMINEN JA TULOS 18
7.1 Haastatteluiden toteutus ja tehtäväkuvauksen luominen 18
7.2 Tehtäväkuvauksen työstäminen yhteistyössä kohdeorganisaation kanssa ... 23
8 PROJEKTIN ARVIOINTI JA PÄÄTTÄMINEN 25
8.1 Projektin vaiheiden arviointi 25
8.2 Projektin tuloksen arviointi 27
9 POHDINTA 29
LÄHTEET 31
LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuva päivystyksessä. Opinnäytetyö tehdään tilaustyönä Satakunnan sairaanhoitopiirin yhteispäivystykseen. Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvasta SATSHP:n päivystyksessä on olemassa pöytäkirjaote ja ohjeistus vuodelta 2014. Tehtäväkuvaus vaatii päivitystä ja kehittämistä, jotta materiaali vastaisi tämän hetkistä vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaa. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 5.4.2018.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaus. Projekti toteutetaan laadullisen teemahaastattelun pohjalta sekä käyttämällä hyväksi jo olemassa olevaa ohjeistusta ja tutkittua tietoa. Tavoitteena on, että Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksessä toimivan vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät selkeytyvät sekä tehtäväkuvausta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdyttämisessä. Tavoitteena on myös, että opinnäytetyöntekijöiden ammattitaito sekä erilaiset oppimisen ja projektiosaamisen taidot kehittyvät opinnäytetyöprojektin aikana.

Opinnäytetyön tehtäväkuvauksen kehittäminen toteutetaan perehtymällä aiheesta olevaan tutkittuun tietoon, päivystyksessä olevaan materiaaliin sekä haastattelemalla kolme päivystyksessä työskentelevää vuorovastaavaa sairaanhoitajaa. Saatujen tietojen pohjalta luodaan vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä selkeä kuvaus.

Terveydenhuoltolaissa määritetään, että ensihoitopalvelujen on toteuduttava alueellisesti toimivasti, tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti erityisresurssit ja ruuhkatilanteet huomioiden (Terveydenhuoltolaki 2010/1326 4 luku § 39). Opinnäytetyön aihe edistää lain toteutumista selkeyttämällä vuorovastaavien sairaanhoitajien työnkuvaa ja helpottamalla perehdytystä. Olemassa olevan materiaalin päivittäminen ja selkeyttäminen on tärkeää, koska tulleiden muutosten huomioiminen uudessa tehtäväkuvauksessa tekee toiminnasta entistä taloudellisempaa ja sujuvampaa.

2 PÄIVYSTYSHOITOTYÖ

Päivystyshoitotyö on äkillisesti sairastuneen, vammautuneen tai pitkäaikaissairauden äkillisen vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviointia ja hoitoa. Hoitoa ei voida siirtää myöhemmäksi ilman sairauden tai vamman vaikeutumista. Terveydenhuoltolaki velvoittaa sairaanhoitopiirejä järjestämään laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikön yhteispäivystyksenä keskussairaalan yhteyteen, jossa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystykset toimivat samoissa tiloissa samoilla resursseilla. Sen tarkoituksena on pystyä tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti ja välittömästi. Arkipäivisin kiireellisen hoidon vastaanottotoiminta on järjestettävä lähellä asukkaita. Se voidaan toteuttaa osana perusterveydenhuollon vastaanottotoimintaa tai yhteispäivystyksen yhteydessä. (Terveydenhuoltolaki 50 §.)

Päivystystoiminta jaetaan Suomessa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystyksiin. Palvelun tarjoaja valitaan potilaan tilan ja kiireellisyyden perusteella. Perusterveydenhuollon päivystyksestä vastaa kunta ja erikoissairaanhoidon päivystyksestä sairaanhoitopiiri. Erikoissairaanhoidon päivystystoiminta on järjestetty yleensä yhteen alueelliseen päivystyspoliklinikkaan, joka huolehtii kiireellisistä eri erikoisalojen palveluista ympärivuorokauden. (Kuisma ym. 2015, 92-93.) Koivunen ja Ojakoski ovat tuottaneet Satakunnan keskussairaalan yhteispäivystykseen perehdytyskansion, jossa he ovatkin kuvanneet eri päivystyksen alaisuudessa toimivia erikoisaloja: sisätaudit, kirurgia, yleislääketiede, silmätaudit, gynekologia ja selviämishoitoyksikkö. Lisäksi he ovat työssään kuvanneet eri päivystyksen toimintoja ja toimijoita mm. triage, puhelinneuvonta, sairaanhoitajan vastaanotto, aulaemäntä, lääkärinvastaanoton hoitaja ja lääkintävahtimestarin vastaanotto. (Koivunen & Ojakoski 2012, 13.) Vaativimmista erikoissairaanhoidon potilaista huolehditaan pääsääntöisesti yliopistonsairaaloissa. Tällaisia potilaita ovat mm. neurokirurgiset potilaat. (Kuisma ym. 2015, 92-93.)

Päivystyksessä potilaat hoidetaan kiireellisyysjärjestyksessä. Lain mukaan potilas on otettava hoidettavaksi, jos hänen terveydentilansa ja toimintakykynsä sen vaativat, eikä hoitoa voida siirtää sen kiireellisyyden vuoksi seuraavaan päivään tai hoidon to-

teutuminen muualla on epävarmaa. Hoidon tarpeen arvion päivystyksessä tekee ilmoittautumisvaiheessa kokenut sairaanhoitaja käyttämällä triage-järjestelmää, joka perustuu lääkäreiden tekemiin ohjeisiin. Hätätilapotilaat hoidetaan aina ensin. Triage-luokitus on ABCDE-luokitus, jossa A tarkoittaa hoidon aloittamista välittömästi, B hoidon aloittamista 10 minuutin sisällä, C hoidon aloitusta tunnin sisällä ja D hoidon aloitusta kahden tunnin sisällä. Triage-luokituksen A ja B -luokkiin kuuluvat esimerkiksi tajuttomuuspotilaat, vakavat myrkytykset, vierasesine hengitysteissä, vakavasti sairastuneet lapset, kova äkillinen rintakipu, tuoreet halvausoireet, runsaasti vuotavat suuret haavat, runsas verioksennus, ankara äkillinen päänsärky sekä avomurtumat. Triagen C ja D-luokkiin kuuluvat esimerkiksi vatsakipupotilaat, joiden yleistila on hyvä. Lisäksi päivystyksellistä hoitoa vaativat murtumat, rintakipupotilaat ilman ekg-muutoksia, hyväkuntoiset huimauspotilaat sekä hengenahdistuspotilaat, jotka hapettuvat normaalisti. Triage-luokituksessa E tarkoittaa, että potilaalla ei ole päivystyksellistä hoidon tarvetta. (PKSSK www-sivut.)

Kiireellistä hoitoa tarvitsevat potilaat hoidetaan hätätilahuoneessa. Pyykönen on opinnäytetyössään kehittänyt osaamispassin Satakunnan keskussairaalan yhteispäivystyksen akuutti- ja hätätilahuoneeseen. Osaamispassin avulla voidaan seurata akuutti- ja hätätilannehuoneen henkilökunnan osaamisvaatimuksien täyttymistä, sekä helpottaa uuden työntekijän perehdytystä. Osaamisvaatimuksiksi Pyykönen on määritellyt hoitotyön kompetenssien mukaisesti: kliininen, tekninen, päätöksenteko-, lääkehoito-, kirjaamis-, raportoimis-, yhteistyö-, vuorovaikutus- ja eettinen osaaminen. (Pyykönen 2016, 32.)

Haapaharju ja Hämäläinen ovat opinnäytetyössään tutkineet vastuuhoitajien huomioita työvuoroista Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päivystys- ja infektio-osastoilla. Tuloksista käy ilmi, että potilaat osastoilla ovat usein raskashoitoisia, suurta perushoitoa vaativia, sekavia ja levottomia. Potilaat koostuivat myös usein monisairaista ja erityistä valvontaa vaativista. Eristettäviä ja kuolevia potilaita oli myös päivittäin. Kiire tuntui olevan jokapäiväistä, miehitys oli usein vajavaista ja osaston omien töiden lisäksi potilailla oli usein tutkimuksia ja toimenpiteitä, jotka vaativat erityisjärjestelyitä mm. potilaiden kuljettamisesta huolehtimiseen. Sähköiseen kirjaamiseen kului paljon aikaa, erityisesti jos järjestelmä ei toiminut normaalisti. Lisäksi kuormittavina teki-

jöinä kuvattiin potilasvirran liikkumisesta huolehtiminen, potilaiden sijoittelu, potilastietojen selvittäminen, yhteistyöongelmat lääkäreiden kanssa sekä turvallisuuden takaaminen potilaita rajoittamalla tai vartijaa pyytämällä. Monet osastoille sijoittuvat potilaat tulevat päivystyksen kautta, joten voidaan päätellä, että näitä samoja piirteitä ja potilasmateriaalia esiintyy myös päivystyksessä. (Haapaharju & Hämäläinen 2011, 30-35.)

3 VUOROVASTAAVA SAIRAANHOITAJA

3.1 Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät päivystyksessä

Vuorovastaavan sairaanhoitajan työtehtäviä ei ole tutkimuksellisesti paljoa kartoitettu. Kovanen on tutkinut vastuuhoitajan osaamista Keski-Suomen keskussairaalan yhteispäivystyksessä. Tutkimuksen mukaan vastuuhoitajalla tulee olla laaja tieto- ja taitoperusta, sekä vankka työkokemus päivystyshoitotyöstä. Vastuuhoitajan tulee hallita työtehtävien lisäksi työskentely yhteispäivystyksen kaikissa hoitoryhmissä. Ilman käytännön työn osaamista ja hallintaa yhteispäivystyksen työtä on haastava organisoida. (Kovanen 2012, 48.) Viinikainen ym. puolestaan määrittelee vuorovastaavan sairaanhoitajan toimivan esimiehensä virka-ajan ulkopuolella työvuorokohtaisesti työn koordinoijana. Tämä edellyttää laaja-alaista osaamista päivystystyöstä, erilaisten toimintatapojen tuntemista sekä tilannejohtamisen taitoja. (Viinikainen ym. 2012, 98.)

Vastuuhoitajajärjestelmällä varmistetaan yhden henkilön jatkuva valmius toimia poikkeustilanteissa irrottamalla hänet liikkuvaksi ja tarkkailevaksi työntekijäksi (Hollström 2017, 75-76). Vastuuhoitajalla tarkoitetaan tässä projektissa Satakunnan keskussairaalan päivystyspoliklinikalla työskentelevää vuorovastaavaa sairaanhoitajaa. Vuorovastaavia sairaanhoitajia työskentelee Satakunnan keskussairaalan päivystyksessä 13, joista vähintään yksi on töissä vuorovastaavana virka-ajan ulkopuolella iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Työntekijöitä päivystyksessä kaiken kaikkiaan on 120. (Mäkelä tiedonanto 5.4.2018.)

Vuonna 2014 vuorovastaavien palaverissa Satakunnan Sairaanhoitopiirin yhteispäivystyksessä on laadittu siellä työskentelevien vuorovastaavien työnkuvausta pöytäkirjan yhteyteen sekä ylihoitaja Katriina Peltomaan laatima ohjeistus vuorovastaaville vuodelta 2014. Niissä kerrotaan pääpiirteittäin, millaisia töitä vuorovastaavalle on vuonna 2014 kuulunut. Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävänä on pöytäkirjaotteen sekä Peltomaan ohjeistuksen mukaan työvuorossaan pitää päivystyksen kokonaistilanne hallinnassa sekä organisoida toimintaa mahdollisimman sujuvaksi. Tehtäviin kuuluu vastata muun muassa henkilöstöresurssien tasaisesta jakaantumisesta päivystyksessä, potilasmäärän ja laadun seuranta ja erilaisten hoitolinjojen prosessien sujuvuus. (Mäkelä tiedonanto 5.4.2018; Peltomaa 2014.)

Warshawsky ym. ovat selvittäneet vastaaville hoitajille teettämällä kyselytutkimuksella hoitohenkilökunnan ihmissuhteiden vaikutuksista hoitohenkilökunnan työsuhteisiin ja työkäyttäytymiseen. Tuloksista ilmeni, että hoitohenkilöiden välisissä suhteissa toisiin sairaanhoitajiin oli vaikutusta eniten työkäyttäytymiseen. Lääkärien ja hoitajien väliset ihmissuhteet vaikuttivat työntekijöiden sairauksia ennaltaehkäisevästi ja ennakoivasti. (Warshawsky ym. 2012.)

Kovasen mukaan vuorovastaavan työtehtävien sisältöä kuvaa parhaiten prosessijohtamisosaamiseen liittyvät tehtävät. Siinä vastuuhoitajalta edellytetään yhteispäivystyksen toimintaympäristön ja organisaation sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmien tuntemista. Päivystyksessä työskennellään yhteistyössä eri palveluntuottajien kanssa, joten on tärkeää osata ohjata palveluiden tarvitsijaa oikeaan hoitopaikkaan. Vuorovastaavan tulee hallita päivystyspotilaan hoitoketju, -polku ja -prosessi. Päivystyksessä tilanteet muuttuvat nopeasti, joka edellyttää vuorovastaavalta tilannejohtamisen taitoa. Tilannejohtaja osaa hyödyntää työyhteisön resursseja, osaamista sekä organisoida työtä. Tärkeitä vuorovastaavan ominaisuuksia ovat ongelmanratkaisutaidot sekä päätöksentekokyky, pitkäjänteisyys, hyvä paineen- ja stressinsietokyky, hyvä itseluottamus, itsetuntemus ja itsensä johtamisen taito. Työssä tulee vastaan paljon kysymyksiä sekä epäselviä ja hankaliakin tilanteita. Lisäksi päivystyksessä työn luonteeseen kuuluu usein paineen ja kiireen alla työskentely. Ne voivat esimerkiksi saada aikaan sekä työyhteisössä että asiakas- ja potilaskunnassa negatiivisia tunteita. Siitä seuraavat palautteet ja konfliktit tulevat vastuuhoitajan ratkaistaviksi. (Kovanen 2012, 45, 48-49.)

Hollströmin mukaan vuorovastaava sairaanhoitaja on irrallinen työntekijä. Vuorovastaava tarkkailee tilannetta ja kiertelee osastolla, siten ennakoi paremmin ruuhkatilanteita. Hän pystyy myös siten menemään itse apukäsiksi tarvittaessa, siirtelemään henkilökuntaa tarvittaessa työpisteestä toiseen, suunnittelemaan toimintaa ja ennakoimaan tilanteita paremmin. (Hollström, 2017, 49-50.) Tiimi- ja ryhmätyöskentely on tärkeä osa päivystyksessä tapahtuvaa hoitotyötä. Vuorovastaavalta edellytetään siksi vahvaa luottamusta työyhteisön osaamiseen. Hänen tulee osata hyödyntää työyhteisön osaaminen parhaalla mahdollisella tavalla sekä jakaa omaa asiantuntijuuttaan. (Kovanen 2012, 45, 48-49.) Vuorovastaava esimerkiksi toimii tilannejohtajana päivystyksen erityistilanteissa, mm. traumatiimissä, joka on moniammatillinen hoitajista ja lääkäreistä koostuva ryhmä. He suorittavat vaikeasti vammautuneiden potilaiden alkuvaiheen tutkimisen ja hoidon, jonka tarkoituksena on turvata potilaalle mahdollisimman hyvät toipumismahdollisuudet. (Handolin, Suomen Traumatologiyhdistyksen tietopankki, Mäkelä tiedonanto 5.4.2018.)

Vuorovastaava työskentelee usein triage-hoitajana hoidon tarpeen arvioinnissa sekä kantaa VIRVE-puhelinta, johon tulevat ensihoidon ennakkoilmoitukset ambulanssilla saapuvasta potilaasta päivystykseen. Vuorovastaava laatii vuororaportin ja muokkaa tarvittaessa päivystyksen osajakoa. Ruuhkatilanteissa vuorovastaava siirtää muista työpisteistä resursseja tarvittavaan pisteeseen, kommunikoi ensihoidon kenttäjohtajan ja teho-osaston kanssa lisäavun tarpeesta ja hälyttää tarvittaessa lisähenkilön töihin. Vuorovastaava huolehtii yhteistyöstä päivystyksen ja ensihoitokeskuksen välillä. Ensihoitokeskuksessa viestintä tapahtuu kenttäjohtajan kautta, esimerkiksi pyydettäessä lisäapua päivystykseen tai ensihoidon ilmoittaessa vuorovastaavalle kentällä tapahtuvasta erityistilanteesta. (Mäkelä tiedonanto 5.4.2018.)

3.2 Johtamisen näkökulma vuorovastaavan työssä

Vuorovastaava sairaanhoitaja Mäkelän mukaan ei ole esimies, mutta vastaa monista käytännön asioista työvuorossa ollessaan ja johtaa monia vaativia hoitotilanteita (Mäkelä tiedonanto 5.4.2018). Sairaanhoitajalta vaaditaan kuitenkin vuorovastaavana toimiessaan hyviä johtamistaitoja, joihin kuuluvat mm. työhön sitoutuminen sekä työstä

ja työtehtävistä vastuun kantaminen sekä hyvän työilmapiirin ylläpitäminen (Kovanen 2012, 50). Vuorovastaava sairaanhoitaja vie paljon tietoa osastonhoitajalta työntekijälle ja päinvastoin. Lisäksi hän organisoi kentällä tapahtuvaa toimintaa, jos osastonhoitaja ei ole paikalla. Vuorovastaavan tehtäviin kuuluu myös henkilöstöhallinnollisia asioita, kuten sairauslomailmoitusten vastaanotto sekä lisähenkilökunnan hankinta vuorokohtaisesti. (Mäkelä tiedonanto 5.4.2018.)

Kovasen mukaan asiantuntijuuden jakaminen ja arvostaminen vaatii vuorovastaavalta auktoriteettiominaisuuksia sekä tilanneälyä, hänen tulee osata motivoida ja kannustaa työyhteisöä. Nämä ominaisuudet liittyvät vahvasti ihmissuhde- ja henkilöstöjohtamiseen, joka vuorovastaavan työssä tarkoittaa työvuorokohtaista henkilöstöjohtamista. Lisäksi vuorovastaavan työ edellyttää sisäisen johtajuuden ominaisuuksia. Niihin kuuluu sairaanhoitajan yksilölliset ominaisuudet, jotka ovat persoonallisia ja siten kehitettävissä olevia. Lisäksi siihen kuuluu oman ammatillisuuden tiedostaminen, joka näkyy työtavoissa, vastuun kantamisessa sekä kokonaisuuksien hallinnassa. Tärkeää on osata tunnistaa oma osaamisensa sekä jatkuvalla oppimisella pyrkiä kehittämään itseään osaajana ja ammattilaisena. Sisäistä johtajuutta voidaan verrata sisäiseen yrittäjyyteen, johon kuuluvat sitoutuminen, innostuneisuus, vastuullisuus, aloitteellisuus, vaikuttavuus, kokonaisuuksien hahmottaminen, itsensä kehittäminen ja tavoitteellinen työskentely. (Kovanen 2012, 49-50.) Hyviä johtajuuden piirteitä ovat myös mm. organisointi– ja ongelmanratkaisukyky, hyvät vuorovaikutustaidot, kehityshalukkuus, viestintätaidot, kyky tehdä päätöksiä, oikeudenmukaisuus, strateginen ajattelu, riskinottokyky ja luovuus. (Laaksonen & Ollila 2017, 140-141.)

Hollström on tutkinut vuorovastaavan työtä jaetun johtajuuden näkökulmasta. Jaettu johtajuus tutkimuksen mukaan on työtehtävien, sekä vastuun ja vallan jakautumista johdon alemmille toimijoille. Se on johdon valmiiksi tuottama järjestelmä, jolla varmistetaan toiminnan ylläpito ja valmius toimia yllättävissä poikkeustilanteissa sekä jatkuva tilannekuvan ylläpito. Jotta tämä valmius täyttyisi, tulisi vuorovastaava sairaanhoitaja irrottaa kokonaan sijoituspaikasta liikkuvaksi tilanteiden tarkkailijaksi. Päivystystoiminnassa tarvitaan jatkuvaa valmiustilan ylläpitoa, joka edellyttää yhden vastuuhenkilön kokonaiskäsitystä osaston tilanteesta. Jaettu johtajuus näkyy erityisesti tällaisissa nopeasti muuttuvissa tilanteissa, joissa tarvitaan päätöksentekoa. Esimer-

kiksi erilaiset suuronnettomuudet tai katastrofitilanteet ovat tällaisia, jolloin vuorovastaava tekee päätöksen esimerkiksi traumatiimien muodostamisesta sekä sijoittelee tarvittaessa henkilökuntaa uudelleen kentällä. Johtajuutta ja vastuuta on hyvä jakaa, jotta toimintaa pystytään toteuttamaan. (Hollström 2017, 47-52.)

4 PROJEKTITYÖN MENETELMÄT

Menetelmät voidaan jakaa kvalitatiivisiin eli laadullisiin menetelmiin sekä kvantitatiivisiin eli määrällisiin menetelmiin. Menetelmillä saadaan projektin tueksi ja onnistumiseksi tietoa, ideoita ja näkökulmia. Menetelmät voivat myös vahvistaa toisiaan ja näin lisätä asioiden luotettavuutta, lisäksi ne voivat olla keino tuoda esille projektin tuotosta. Menetelmiä valitessa tulee miettiä, millaista menetelmää tarvitaan ja miten sitä voidaan käyttää hyödyksi. (Ojasalo ym. 2015, 40.)

4.1 Kirjallisuuskatsaus

Kaikissa opinnäytetöissä on niin kutsuttu teoreettinen viitekehys, jossa määritellään opinnäytetyön keskeiset käsitteet. Teoreettinen viitekehys on kirjallisuuskatsaus, joka perustuu systemaattiseen tiedonhakuun. Sen tarkoituksena on hahmottaa opinnäytetyön aihepiiriä, kuvata opinnäytetyön käsitteellistä taustaa ja sitä, miten tekeillä oleva työ liittyy jo olemassa oleviin tutkimuksiin. Kirjallisuuskatsauksen avulla saadaan tietoa siitä, miten paljon aiheesta on olemassa tutkimustietoa, mistä näkökulmasta sitä on tutkittu ja millaisia menetelmiä on käytetty. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 121.)

4.2 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Opinnäytetyöprojektissa yhtenä tiedonhankintamuotona ovat yksilöidyt teemahaastattelut puolistrukturoiduin kysymyksin. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on luotu valmiiksi, mutta niiden sanamuotoja ja järjestystä voidaan muuttaa. Haastateltava saa myös vastata vapaammin käyttäen omia sanoja. Mallissa on tietty näkö-

kulma, jota noudatetaan, mutta sen ympärillä olevat kysymykset ja asiat voivat vaihdella. Teemahaastattelulle on tyypillistä, että haastattelun teemat eli aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Teemahaastattelua edeltää tieto siitä, että haastateltavat ovat kokeneet jonkin tilanteen, jonka perusteella voidaan tehdä kartoitusta haastateltavien subjektiivisista kokemuksista koettuun tilanteeseen pohjautuen. (Hirsjärvi & Hurme, 2004. 47.)

4.3 Tehtäväkuva

Projektin tuotoksena on vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuva. Tehtäväkuva käsittää kuvauksen tietyn paikan ja tietyn ammatin keskeisistä tehtävistä. Tehtäväkuva selkeyttää työntekoa, koska kuvauksen kautta työntekijän on helpompi tiedostaa hänen kohdalleen asetetut odotukset ja tehtävät, joita hänen tulee suorittaa. Tehtäväkuva on organisaatiokohtainen ja sen tulee vastata organisaation tarpeita. Tehtäväkuva kehittyy ja muuttuu erilaiseksi organisaation ja toimintatapojen muokkautuessa, tällöin sitä tulee päivittää ajantasaiseksi. (Arthur 2006, 84-86.)

Selkeä ja visuaalinen hoitotyön ohjeistus terveysaineistoja kuvaavien standardien mukaan on terveyttä edistävä ja kohderyhmälleen sopiva. Terveyden edistämisen näkökulmasta ohjeistuksella tulee olla selkeä ja konkreettinen terveys- tai hyvinvointitavoite, antaa tietoa keinoista, joilla saadaan tavoiteltua muutosta sekä voimaannuttaa ja motivoi ihmisryhmiä tai yksilöitä terveyden kannalta myönteisiin päätöksiin. Kohderyhmälleen sopiva ohjeistus palvelee käyttäjäryhmän tarpeita, herättää mielenkiinnon ja luottamusta sekä luo hyvän tunnelman sekä ohjeistuksessa on huomioitu sen julkaisumuodon, aineistomuodon ja sisällön edellyttämät vaatimukset. (Rouvinen-Wilenius 2007, 9.)

5 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaus.

Tavoitteena on, että Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksessä toimivan vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät selkeytyvät sekä tehtäväkuvausta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdyttämisessä. Tavoitteena on myös, että opinnäytetyöntekijöiden ammattitaito sekä erilaiset oppimisen ja projektiosaamisen taidot kehittyvät opinnäytetyöprojektin aikana.

6 PROJEKTIN SUUNNITTELU

Projekti on kertaluonteinen työ, joka tehdään tuotteen, palvelun tai tuloksen aikaansaamiseksi. Projektista vastaa siihen nimetty omistaja ja ohjausryhmä, jonka projektipäällikkö johtaa sen toteutusta. Projektille määritellään etukäteen hyötytavoitteet, lopputulostavoitteet sekä aika- ja kustannustavoite. (Projekti-instituutin www-sivut.)

Lineaarisen mallin mukaan projektin vaiheet etenevät seuraavasti: Ensin määritellään tavoite. Tavoite perustuu projektin tarpeeseen, ideaan tai ulkoiseen paineeseen. Projekti rakentuu tavoitteen ympärille. Seuraava vaihe on suunnitteluvaihe. Suunnitelmassa mietitään projektin riskejä sekä päätetään projektiin osallisina olevat henkilöt. Seuraavassa vaiheessa luodaan projektisuunnitelma, josta käy ilmi projektin toteuttamisen kannalta keskeisimmät asiat. Kolmas vaihe on itse toteutus. Siinä toteutetaan projekti tehdyn suunnitelman mukaan. Tuotoksena voi olla malli, prosessi tai tuote. Tämän projektin tuotoksena on kuvaus vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä päivystyksessä. Toteutuksen loppuvaiheessa tehdään tuotoksen käyttöönotto, jolloin arvioidaan sen käytettävyyttä. Lopuksi projekti päätetään ja arvioidaan. Päätösvaihe sisältää loppuraportin, projektiorganisaation purkamisen ja jatkoideoiden esittämisen. (Toikko & Rantanen 2007, 56-65.)

6.1 Projektin kohderyhmä

Projektin kohderyhmä on projektin lopullisten tulosten kannalta tärkein ryhmä. Kohderyhmälle pyritään tuottamaan projektin hyöty. Varsinaisen kohderyhmän lisäksi projektista voi hyötyä myös projektissa mukana ollut organisaatio. Tavoitteiden

kohdentamisen kannalta on tärkeää, että projektin kohderyhmä ja hyödynsaajat on määritelty tarkasti. (Silfverberg, 39.)

Opinnäytetyöprojektissa kehitetään Satakunnan keskussairaalan päivystykseen vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaus. Päivystyksessä on ennalta olemassa 2014 luotu pöytäkirja sekä ohjeistus vuorovastaavan tehtävistä, mutta konkreettista ja päivitettyä tehtäväkuvausta ei ole olemassa. Kohderyhmänä ovat Satakunnan keskussairaalan päivystyksessä työskentelevät vuorovastaavat sairaanhoitajat, joiden työnkuvaan kuuluu monia vastuullisia tehtäviä. Vuorovastaavia on tällä hetkellä 13 ja haastattelemme heistä 3. Yhteensä päivystyksessä työskentelee n. 120 henkilöä. Yhteyshenkilöinä ovat osastonhoitaja Kaisu-Leena Mäkelä ja ylihoitaja Katriina Peltomaa. (Mäkelä tiedonanto 5.4.2018.)

Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystys toimii yhteispäivystyksenä sairaanhoitopiirin ja kunnan yhteistyönä Satakunnan keskussairaalassa Porissa. Päivystyksessä hoidetaan ympäri vuorokauden kiireellistä hoitoa tarvitsevia potilaita. Ensihoitopalveluihin kuuluvat sairaankuljetukseen sekä sairaalan ulkopuolella annettavaan hoitoon liittyvät tehtävät. (Satakunnan Sairaanhoitopiirin www-sivut.)

6.2 Projektin resurssit ja riskit

Resurssi sanana tarkoittaa voimavaroja, joita tarvitaan tavoitteellisessa toiminnassa. Arkikielessä sanaa käytetään usein henkilötyön synonyyminä. Termi kattaa kuitenkin myös henkilövoimavarojen lisäksi esimerkiksi toiminnassa tarvittavat materiaalit, toimitilat ja rahoituksen. Resurssit voidaan jaotella esimerkiksi seuraaviin pääluokkiin: henkilöt, materiaalit, raha, koneet ja laitteet. (Pelin 2011, 146; Projekti-instituutin www-sivut.)

Opinnäytetyöprojektin henkilöresurssit kattavat kaksi opinnäytetyöntekijää, kaksi yhteistyöhenkilöä, ohjaavan opettajan sekä 3 haastateltavaa. Mahdolliset opinnäytetyön kirjoittamiseen liittyvät materiaalit, kuten esimerkiksi tietokoneet ja kirjoitusvälineet ovat opinnäytetyöntekijöiden vastuulla. Opinnäytetyöstä aiheutuvat kustannukset ovat

lähinnä opiskeluvälineisiin ja liikkumisvälineisiin kohdistuvat kustannukset, myös ne ovat opinnäytetyöntekijöiden vastuulla.

Projektin riskienhallinta on varautumista odottamattomiin tilanteisiin, jotka voivat sattuessaan johtaa lisäkustannuksiin tai aikataulujen ylityksiin (Ruuska, 2007, 248). Riskiananalyysilla hankitaan niistä asioista tietoa, jotka ovat ensisijaisen kriittisiä projektin onnistumisen suhteen. Sillä arvioidaan riskien vaikutuksia esim. projektin kokonaiskustannuksiin tai toteutusaikaan. Riskianalyysi helpottaa myös riskien ymmärtämistä ja mahdollistaa niiden priorisoinnin paremmin. (Projekti-instituutin www-sivut.)

Opinnäytetyöprojektissa suurin riski on aikataulun pettäminen ja opinnäytetyön valmistumisen myöhästyminen. Opinnäytetyöntekijöillä on vielä harjoittelua ja muuta koulua opinnäytetyön tekemisen ohella, joten aikataulu ja opinnäytetyön tekeminen täytyy suunnitella huolella. Saattaa olla myös haasteellista saada aikatauluja sopimaan päivystyksessä työskentelevien haastateltavien sairaanhoitajien kanssa. Opinnäytetyöntekijöiden tai haastateltavien sairaanhoitajien sairastuminen tai muu poissaolon syy voi olla myös riskinä. Riskinä on myös se, ettei kyseisestä asiasta ole paljon teoriatietoa ja se, että työ voi venyä helposti liian laajaksi, jos työssä aletaan keskittymään projektiluontoisen lisäksi tutkimukselliseen opinnäytetyöhön. Realistinen riski on myös se, että tuotosta ei oteta osaksi käytäntöä, vaan se jää käyttämättömäksi.

6.3 Projektin vaiheistus, aikataulu ja rahoitussuunnitelma

Tämä opinnäytetyöprojekti noudattaa projektin lineaarista vaiheistusta. Projektisuunnitelma valmistuu ja hyväksytään kesäkuussa 2018. Sen jälkeen lähetetään yhteistyötaholle opinnäytetyöstä tehtävä sopimus ja tutkimuslupa-anomus. Sopimukset hyväksytään elokuun aikana. Heinä-, elo- ja syyskuun aikana toteutetaan teoreettisen tiedon hakua ja kirjoittamista. Syyskuussa 2018 haastatellaan kolme vuorovastaavaa sairaanhoitajaa. Haastattelujen pohjalta täydennetään olemassa olevaa pöytäkirjaa vastuuhoitajan tehtäväkuvasta. Tutkitun tiedon sekä haastatteluaineiston pohjalta kuvataan vuorovastaavan sairaanhoitaja tehtäviä. Lopuksi kirjoitetaan projektiraportti, jossa käsitellään projektin vaiheet, eteneminen ja tulokset, sekä pohditaan ja arvioidaan kriittisesti opinnäytetyön onnistumista. Vuorovastaavilta ja organisaatiolta pyydetään palaute

työstä marras-joulukuun aikana. Opinnäytetyöprojekti valmistuu suunnitelmien mukaan ennen tammikuuta 2019.

Mahdollisimman yksikkökohtaisen ja täsmällisen tiedon saamiseksi projektin tuotoksena tulevaa tehtäväkuvausta varten haastatellaan Satakunnan keskussairaalan päivystyksessä työskenteleviä vuorovastaavia sairaanhoitajia puolistrukturoiduin kysymyksin teemahaastattelun avulla. Haastattelun teemat ja kysymykset on kehitetty niin tutkitun tiedon kuin vuoden 2014 pöytäkirjan perusteella (Liite 4). Kysymyksistä tehtiin puolistrukturoituja, jotta kysymykset antavat tukea haastattelulle, mutta eivät ole liian rajaavia. Haastattelutulosten tulee olla täsmällistä tietoa vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä. Sairaanhoitajat haastatellaan yksilöinä. Jokainen haastateltava pyritään haastattelemaan kasvotusten. Tällainen haastattelutilanne antaa mahdollisuuden esimerkiksi tarkentavien kysymyksien esittämiseen. Haastatteluista tehdään muistiinpanot, sillä haastatteluita ei äänitetä. Haastattelun tulokset analysoidaan luokittelemalla ne kysymysten teemojen mukaisiin pääluokkiin. Tällä tavoin saadaan jäsenneltyä tietoa, jota on helppo käyttää.

6.4 Arviointisuunnitelma

Projektin arviointiprosessin tulee olla systemaattista, läpinäkyvää ja kriittistä. Projektin arvioinnissa keskeinen kysymys on: toteutuivatko projektin tavoitteet? Arvioinnissa selvitetään, mitkä ovat projektin tuotokset, tulokset ja vaikutukset. Lisäksi arvioidaan projektiprosessin onnistumista. (Suopajärvi 2013, 9, 27-28.)

Tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta opinnäytetyöntekijät arvioivat itse tarkastelemalla kriittisesti projektin tavoitteiden ja tuotoksen vastaavuutta toisiinsa nähden. Palautetta pyydetään projektin yhteistyötaholta sekä kohderyhmältä pitkin projektia, sekä heti projektin tuottamisen jälkeen (Liite 5). Projektin pitkäaikaisen vaikuttavuuden arviointi on haastavampaa, sillä se edellyttäisi palautekyselyä jonkin ajan päästä projektin päättymisen jälkeen. Projektin tuotoksen vaikutuksia Satakunnan keskussairaalan päivystyksen vuorovastaavien sairaanhoitajien toimintaan voidaan kuitenkin arvioida ennakoivasti. Kriittistä arviointia tehdään myös tutkitun tiedon pohjalta.

6.5 Projektin eettiset näkökulmat

Eettiset periaatteet, joita työtä tehdessä tulee noudattaa ovat: kiinnostus työtä ja teoriahakua kohtaan, tunnollisuus, rehellisyys, vaaran eliminointi, ihmisarvon kunnioitus, pyrkimys tuottaa työ, jonka avulla edistetään ammatillista toimintaa ja kollegiaalisuutta (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2009, 172).

Työtä kirjoittaessa tulee kuvata kaikki oleellinen materiaali ja kaaviot, joita on käytetty. Työssä tulee myös edetä järjestelmällisesti ja systemaattisesti teoriapohjaa hyödyntäen. Esimerkiksi projektin vaiheet tulee kuvata niin, että lukija saa selkeän kuvan mikä asia on johtanut mihinkin ja miten lopputuotokseen on päädytty. Lähteiden ja lähdeviitteiden käyttö on tärkeää, eikä tekstiä tule plagioida. Opinnäytetyöprojektin haastatteluvaiheessa tulee huolehtia, että haastateltavat ymmärtävät mihin heidän vastaamaansa tietoa hyödynnetään ja miten heidän vastauksensa opinnäytetyössä näkyy. Heille tulee myös antaa mahdollisimman kattava kuva opinnäytetyöstä ennen kuin he antavat suostumuksensa käyttää heidän vastauksiaan. Tärkeää on myös varmistaa, että heidän anonymiteettinsä säilyy, eikä heitä ole vastauksiensa perusteella tunnistettavissa. Kenenkään nimiä ei mainita lopullisessa työssä, ja haastattelumateriaalit hävitetään asianmukaisesti projektin päätyttyä. Itse-määräämisoikeutta kunnioitetaan niin, että vastaaminen ja haastatteluun osallistuminen perustuvat vapaaehtoisuuteen. Saatekirjeessä on kerrottu haastateltaville lyhyesti projektista ja haastatteluista. (LIITE 3.)

7 PROJEKTIN TOTEUTTAMINEN JA TULOS

7.1 Haastatteluiden toteutus ja tehtäväkuvauksen luominen

Haastatteluteemat pohjautuvat vuoden 2014 pöytäkirjaotteen sekä vuorovastaavien sairaanhoitajien ohjeistuksen tietoihin, sekä muutamaan vuorovastaavien työnkuvasta tehtyyn tutkimukseen. Opinnäytetyön kirjallisuushaku rajautuu vuosiin 2010-2018

sekä hoitotyön näkökulmaan. Hakusanojen muodostamista ja tiedon valitsemista ohjaavat keskeiset käsitteet: päivystys, vuorovastaava sairaanhoitaja ja tehtäväkuva (Liite 1; Liite 2.)

Haastattelukysymykset on jaoteltu neljään eri teemaan (Liite 4). Teemoja ovat organisointi, vuorovastaavan tehtävät erityistilanteissa, tiedottaminen sekä henkilöstöhallinnolliset asiat. Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät saatiin siten suoraan haastattelutilanteissa jaoteltua luokkiin, joka selkeytti projektin tuotoksen valmistelua. Tätä jaottelua käytettiin myös projektin tuotoksessa vuorovastaavan tehtävänkuvauksessa.

Kolmen vuorovastaavan sairaanhoitajan haastattelut toteutettiin syyskuun 2018 aikana Satakunnan keskussairaalan päivystyksen tiloissa, kuten suunnitelmana oli. Haastattelujen pääteemoja vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä olivat organisointitaidot, tehtävät erityistilanteissa, tiedottaminen sekä henkilöstöhallinnolliset asiat. Aluksi kysyttiin haastateltavan taustatiedoista ikä ja työkokemus sairaanhoitajana sekä työkokemus vuorovastaavana sairaanhoitajana. (Liite 4.) Jokaiselta haastateltavalta kysyttiin samojen teemojen perusteella vuorovastaavan tehtävistä. Haastatteluissa ilmeni paljon samoja asioita, mutta sillä haluttiin ja saatiin vahvistusta esille tulleille tehtäville. Haastatteluissa meni aikaa jokaisen haastateltavan kohdalla 30-60 minuuttia. Haastateltavat olivat iältään 30 ja 60 ikävuoden väliltä, työkokemusta sairaanhoitajina heillä oli yhdeksästä vuodesta 28 vuoteen. Vuorovastaavina työkokemusta heillä oli keskimäärin neljästä viiteen vuoteen. Jokaisesta haastattelusta tehtiin omat muistiinpanot.

Organisointitaitojen alle haastattelua varten koottiin organisointiin kuuluvia teemoja, jotka otettiin puheeksi vuorovastaavien kanssa. Teemoja olivat potilasmäärän- ja laadun seuranta, toiminnan sujuvuus, osajaon laatiminen sekä triage-hoitajana työskentely. Haastatteluissa ilmeni, että potilasmäärän- ja laadun seuranta tarkoittaa potilaiden sijoittelua päivystyksessä oikeaan pisteeseen, potilaiden siirtämistä seuraavalle osastolle tai kotiin sekä riittävästä potilaskuljettajien määrästä huolehtiminen. Yleisen toiminnan sujuvuudesta huolehtiminen on yksi vuorovastaavan tärkeitä tehtäviä. Siihen kuuluu paljon asioita, sillä vuorovastaavalla on haastatteluiden mukaan työvuorossa ollessaan “kaikki langat käsissään”. Muun muassa potilaan hoidon kulun sujuvoittaminen, hoitajien ja potilaiden mahdollisten keskeisten ongelmatilanteiden selvit-

tely sekä henkilökunnan ajan tasalla pito päivystyksessä olevasta tilanteesta ovat tärkeitä vuorovastaavan tehtäviä. Osajaon muokkaaminen kuuluu vuorovastaavan tehtäviin. Osajakoa voidaan joutua muokkaamaan työntekijöiden osaamisen perusteella suhteessa potilaisiin. Vuorovastaavan on hyvä olla henkilökunnan osaamisesta kartalla; mitkä ovat kenenkin vahvuuksia ja millaisissa tilanteissa pystyy toimimaan, mihin kukakin hoitaja kannattaa sijoittaa. Tämä helpottaa myös mahdollisten hoitotiimien kokoamista. Haastattelujen pohjalta kävi myös ilmi, että vuorovastaavat eivät toimi pelkästään triage-hoitajina, vaikka sitäkin paljon tekevät. He toimivat pääasiassa ylimääräisinä, jolloin he toimivat tarvittavassa paikassa tilanteen mukaan, sekä tilanteiden tarkkailijoina ja organisoivina. Hollström kuvaa myös pro gradu –tutkielmassaan, että vuorovastaava sairaanhoitaja on irrallinen työntekijä. Vuorovastaava tarkkailee tilannetta ja kiertelee osastolla. Siten hän ennakoi paremmin ruuhkatilanteita. Hän pystyy myös menemään itse apukäsiksi tarvittaessa, siirtelemään henkilökuntaa tarvittaessa työpisteestä toiseen, suunnittelemaan toimintaa ja ennakoimaan tilanteita paremmin, kun hän työskentelee ylimääräisenä. (Hollström 2017, 49-50.) Keskeisissä lähteissä ei ollut mainintaa vastuuhoitajan toimimisesta triagessa, vaan triage-hoitaja mainittiin aina vuorovastaavasta erikseen. Lisäksi päivystyksessä työn luonteeseen kuuluu usein paineen ja kiireen alla työskentely. Ne voivat esimerkiksi saada aikaan sekä työyhteisössä että asiakas- ja potilaskunnassa negatiivisia tunteita. Siitä seuraavat palautteet ja konfliktit tulevat vastuuhoitajan ratkaistaviksi. (Kovanen 2012, 45, 48-49.) Tehtävänkuvaukseen nämä asiat koottiin otsikoihin “potilasmäärän- ja laadun seuranta”, “toiminnan sujuvuus” sekä “triage-hoitajana tai ylimääräisenä työskentely”. Potilasmäärän- ja laadun seurantaan lisättiin selitteeksi “potilasvirtojen koordinointia päivystysalueella tarpeen mukaan”, toiminnan sujuvuutta selitettiin “hoidon kulun sujuvoittaminen, ongelmatilanteiden selvittely, hoitohenkilökunnan ajan tasalla pito päivystyksessä olevasta tilanteesta”, triagehoitajana –tai ylimääräisenä työskentelyä selitettiin “hoidon tarpeen arviointi, työskentely siellä missä on tarvetta”.

Erityistilanteisiin kuuluvia haastatteluteemoja olivat ruuhkatilanteissa toimiminen sekä trauma- ja suuronnettomuustilanteissa toimiminen. Haastatteluissa ilmeni, että suuronnettomuustilanteissa vaaditaan erityisosaamista vuorovastaavalta, ja siihen on erilliset koulutukset ja toimintamallit. Haastateltavat toivat myös esiin, että traumatilanne on niin vahvasti erilainen tilanne, kuin suuronnettomuus, että se kannattaa mainita erikseen. Suuronnettomuustilanteisiin haastateltavien mukaan kuuluu läheisesti

myös monipotilastilanteet, koska muutama samanaikaisesti hätätilahuonetta vaativa potilas vaatii muutaman hoitotiimin irrotettavaksi muista työtehtävistä. Haastatteluteemojen lisäksi erityistilanteisiin päivystyksessä kuuluvat muutkin kuin traumaperäiset hätätilapotilaat, eritavoin huonokuntoiset potilaat, kuten aivoverenkierohäiriö epäilyt, elvytetyt potilaat, sekä muut a- ja b-triageluokan kriittisessä tilassa olevat potilaat, jotka tarvitsevat hoitoa hätätilahuoneessa. Vuorovastaavan tehtävä tällaisessa tilanteessa on koota hätätilahuoneessa tarvittava hoitotiimi, huolehtia tilanteen sujuvuudesta, riittävästä henkilökunnasta sekä kirjaamisesta. Vuorovastaava toimii kaikissa erityistilanteissa pääasiassa tiimien kokoajana, mahdollisuuksien mukaan hätätilahuoneessa kirjaajana ja tilanteen sujuvuuden varmistajana. Vuorovastaava pyrkii ennakoimaan ruuhkatilanteita, ja pitää henkilökunnan ajan tasalla. Haastateltavien mukaan erityistilanteisiin kuuluvat myös mahdolliset aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet. Vuorovastaava osallistuu hoitohenkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuudesta huolehtimiseen ennakoimalla mahdollisia vaaratilanteita esimerkiksi neuvottelemalla. Päivystyksessä on vartija, joka on tarvittaessa käytettävissä. Kovasen mukaan päivystyksessä tilanteet muuttuvat nopeasti, joka edellyttää vuorovastaavalta tilannejohtamisen taitoa. Tilannejohtaja osaa hyödyntää työyhteisön resursseja, osaamista sekä organisoida työtä. Tärkeitä vuorovastaavan ominaisuuksia ovat ongelmanratkaisutaidot sekä päätöksentekokyky, pitkäjänteisyys ja hyvä paineen- ja stressinsietokyky, hyvä itseluottamus ja itsetuntemus, itsensä johtamisen taito. (Kovanen ym. 2012, 47-48.) Haastatteluiden pohjalta päädyttiin tehtäväkuvaukseen alaotsikoiksi erityistilanteiden alle laittamaan “ruuhkatilanteet”, “traumatilanteet”, “suuronnettomuus- ja monipotilastilanteet”, “kriittisesti sairaat potilaat” sekä “aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet”. Haastatteluteemoista poiketen trauma- ja suuronnettomuustilanteet päädyttiin tehtäväkuvauksessa kuvaamaan erikseen, koska haastattelujen pohjalta voitiin ymmärtää, että traumatilanteet ovat mahdollisia myös ilman suuronnettomuutta. Kriittisesti sairaat potilaat –alakohtaan lisättiin selitteeksi “tiimien kokoaminen, kirjaamisesta ja tilanteen sujuvuudesta huolehtiminen”. Aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet –alakohtaan lisättiin puolestaan selitykseksi “osallistuu hoitohenkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuudesta huolehtimiseen”.

Teemahaastatteluiden kolmas otsikko oli tiedottaminen. Siihen kuuluvia alakohtia olivat kenttäjohtajan kanssa tapahtuva viestintä, lisäavun pyytäminen ensihoitokeskuk-

sesta, tilanneraportin kartoittaminen ensihoitokeskuksen kanssa työvuoron alussa, ennakkoilmoituksen vastaanotto Virve-puhelimen välityksellä sekä vuororaportin laatiminen. Haastatteluissa kävi ilmi, että haastatteluteemoissa ollut tieto kenttäjohtajan kanssa läpi käytävä raportti ei ole enää käytössä. Tämä tieto oli nostettu Peltomaan laatiman vuoden 2014 vuorovastaavien ohjeistuksesta. Tiedottamiseen kuuluva tärkeä tehtävä haastateltavien mukaan on kenttäjohtajan ja ensihoidon kanssa tapahtuva viestintä. Ensihoito antaa ennakkoilmoituksia hätätilahuonetta vaativista potilaista tai monipotilastilanteista, jotta päivystyksessä osataan varautua tilanteisiin. Ennakkoilmoitukset tulevat VIRVE-puhelimeen, jota vuorovastaava kantaa. Vuorovastaava voi ennakkoilmoitusten perusteella tehdä päivystyksessä etukäteen tarvittavia järjestelyjä ja työskentelytiimejä. Vuorovastaavan tehtävänä on myös ilmoittaa sairaalan muille osastoille päivystyksen ruuhkatilanteesta, jotta osastot vetäisivät paremmin päivystyksen potilaita. Tärkeä tehtävä työvuoron lopuksi on laatia vuororaportti työvuorosta. Se kattaa pääasiassa sen, onko työvuoron aikana ollut jotain erityistilanteita, ja kuinka niistä on selvitty. Vuororaportti menee muille vuorovastaaville ja johdolle. Lisäksi Kovasen mukaan vastuuhoitajalta edellytetään yhteispäivystyksen toimintaympäristön ja organisaation sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmien tuntemista. Päivystyksessä työskennellään yhteistyössä eri palveluntuottajien kanssa, joten on tärkeää osata ohjata palveluiden tarvitsijaa oikeaan hoitopaikkaan. Vuorovastaavan tulee hallita päivystyspotilaan hoitoketju, -polku ja -prosessi. (Kovanen 2012, 45.) “Kenttäjohtajan ja ensihoidon kanssa tapahtuva viestintä” laitettiin tehtäväkuvauksen tiedottamisen osuuden ensimmäiseksi kohdaksi. Sen selitykseksi laitettiin “ennakkovaroitusten ja –ilmoitusten vastaanotto”. Seuraaviksi alakohdiksi laitettiin selkeästi kaikissa haastatteluissa esiin nousseet “ruuhkatilanteista tiedottaminen osastoille”, “ennakkoilmoitusten vastaanotto Virve-puhelimen välityksellä” sekä “vuororaportin laatiminen joka työvuorosta”, johon selitteeksi “seuraavan vuoron vuorovastaavalle sekä johdolle”.

Henkilöstöhallinnollisiin asioihin kuului teemahaastattelussa vuorokohtaiset henkilöstöresurssit, sairauspoissaolot sekä sijais- ja lisähenkilökunnan hankinta. Haastatteluiden mukaan lisähenkilökunnan hankinta vuorokohtaisesti tarvittaessa tapahtuu ensisijaisesti muita polkuja kuin ensihoitokeskusta käyttämällä. Ensisijaisesti kartoitetaan käytössä olevat päivystyksen varahenkilöt ja teho-osastolta mahdollisesti saatava apu. Sen jälkeen päivystyksen soittoringeistä tai mahdollisesti ensihoitokeskuksesta. Henkilöstöhallinnollisissa asioissa vuoden 2014 Peltomaan laatimassa vuorovastaavien

ohjeistuksessa oltiin kuvattu työvuorosuunnittelun kuuluvan tehtäviin, mutta nyt se päädyttiin poistamaan, koska se ei haastateltavien mukaan nykyisin kuulu tehtäväkuvaan. Hoitajien sekä lääkärien sijoittelu on tärkeää sinne, missä heitä eniten sillä hetkellä tarvitaan. Sairauspoissaoloilmoituksia tulee myös vuorovastaaville, joista he ilmoittavat esimiehille. Tehtävänkuvaukseen nämä asiat kuvattiin otsikon “henkilöstöhallinta” alle alakohtina “riittävät henkilöstöresurssit”, jossa selitteenä “ohjeiden mukainen lisähenkilöstöresurssin järjestäminen tarvittaessa”, “sairauspoissaolot”, jossa selitteenä “poissaoloilmoitusten vastaanottaminen ja niiden ilmoittaminen esimiehille, paikataan puute tarvittaessa vuorokohtaisesti” sekä “sijais- ja lisähenkilökunnan hankinta”, jossa selitteenä “soittorinkien, respan tai ensihoitokeskuksen kautta”. Haastattelujen pohjalta luotu pelkistetty tehtäväkuvaus liitteessä 6.

7.2 Tehtäväkuvauksen työstäminen yhteistyössä kohdeorganisaation kanssa

Opinnäytetyöprojektin lopputuotos on selkeä kuvaus vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävistä. Tehtäväkuvauksessa esitellään vuorovastaavien sairaanhoitajien keskeiset tehtävät, jotka kävivät ilmi haastatteluiden pohjalta. Tehtäväkuvaus luotiin lopullisesti marraskuun aikana yhteistyössä kohdeorganisaation Satakunnan Sairaanhoitopiirin yhteispäivystyksen osastonhoitajan ja ylihoitajan kanssa.

Opinnäytetyön tehtäväkuvauksen laadintaa varten käytettiin hyväksi teemahaastatteluista saatujen tietojen lisäksi kirjallisuuskatsauksen avulla löytyneitä tietoja. Kirjallisuuskatsausta hyödynnettiin pääasiassa haastatteluteemojen tekemiseen nostamalla sieltä muutama pääkohta, johon koottiin tärkeäksi osoittautuneita eli monissa lähteissä esille tulleita alakohtia. Kirjallisuuskatsaus aiheesta vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuva päivystyksessä on suppea, sillä aiheesta ei ole tehty paljoa tutkimusta. Eniten painoarvoa annettiin lähteenä käytettyyn Peltomaan vuonna 2014 laatimalle ohjeistukselle vuorovastaavien tehtävistä, koska siinä on erityisesti yksikkökohtaista tietoa. Toinen tärkeä lähde oli Jyväskylän yliopiston Collinin, Paloniemen ja Herrasen toimittama Yhteistyö ja moniammatillisuus akuuttihoidossa: Ryhmätoiminnan ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen sairaalan päivystysalueella. Sieltä löytyi hyviä pienimuotoisia tutkimuksia aiheesta. Tutkitusta tiedosta saimme

myös vahvistusta monille asioille, joita tuotosta tehdessä tuli ilmi mm. päivystyksen erityispiirteet, jotka näkyvät myös vuorovastaan tehtäväkuvassa.

Opinnäytetyöntekijät tekivät ensin haastatteluiden pohjalta neljän pääkohdan alle karkean jaon ilmi tulleista tehtävistä. Otsikoiden asiat olivat samat kuin teemahaastattelussa, mutta otsikot olivat hieman muuttaneet sanamuotoaan. Teemahaastattelurunkoa tehtäessä jo päätettiin, että tehtäväkuvauksen otsikot voisivat olla samat, jos haastatteluissa ei ilmene uutta isoa asiaa, jonka olisi hyvä olla omana otsikkona. Pääotsikot ovat “Tiedottaminen”, “Organisointi”, “Erityistilanteet” sekä “Henkilöstöhallinta”.

Olimme tiiviisti yhteydessä yhteystyötahoomme ja neuvottelimme siitä mihin suuntaan he haluavat jo teoriavaiheessa työtämme viedä, myös toteutusvaiheessa esitimme tuotosta muutamaan otteeseen heille ja kysyimme mielipidettä sen sisällöstä ja ulkonäöstä. Haastatteluiden pohjalta sekä tutkittua tietoa hyödyntäen luotiin ensimmäinen versio vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvauksesta. Tästä versiosta pyydettiin palautetta yhteistyötaholta päivystyspoliklinikan osastonhoitajalta sekä ylihoitajalta. Palautteessa pyydettiin muuttamaan muutamia sanamuotoja, sekä lauserakenteita selkeämmiksi ja ytimekkäämmiksi. Esimerkiksi “potilaiden sijoittuminen päivystyksessä, potilaiden kulkeutuminen seuraavaan paikkaan, riittävästä potilaskuljettaja määrästä huolehtiminen” pyydettiin muuttamaan muotoon “potilasvirtojen koordinointia päivystysalueella tarpeen mukaan”. Käsite “kriittisen tilan potilaat” pyydettiin muuttamaan “kriittisesti sairaat potilaat”. Palautteen pohjalta tehtiin tarvittavat muutokset, jonka jälkeen versio kaksi lähetettiin yhteistyötaholle. Toisessa versiossa oli suunniteltu myös tehtäväkuvauksen ulkoasua. Kysyimme yhteistyötaholta aiemmin sähköpostitse mielipidettä mm. väreistä, fonteista, muodosta ja tekstien asettelusta. Toisesta versiosta käytiin yhteistyötahon SATSHP:n päivystyksen osastonhoitajan ja ylihoitajan kanssa lyhyt palaveri, jossa käytiin läpi tehtäväkuvaukseen tulevat tehtävät sekä poisjätettävät asiat. Tässä palaverissa muutokset olivat enää pieniä. “Tiedottaminen” -otsikon alle muutettiin “kenttäjohtajan ja ensihoidon kanssa tapahtuva viestintä”- alaotsikon selitteeseen “ennakkovaroitukset ja ilmoitukset” selitteeksi “ennakkovaroitusten ja ilmoitusten vastaanotto”. “Ruuhkatilanteista tiedottaminen osastoille ja ensihoitokeskukseen” muuttui “ruuhkatilanteista tiedottaminen osastoille”, koska ensihoitokeskukseen ei tarvitse välttämättä tiedottaa. “Organisointi” -otsikon alta “potilasmää-

rän- ja laadun seuranta” alta jätettiin pois “mm. Potilaiden sijoittuminen päivystyksessä, potilaiden kulkeutuminen seuraavaan paikkaan, riittävästä potilasmäärästä huolehtiminen”, koska tämä tehtävä on jokaisen sairaanhoitajan tehtävä päivystyksessä, ei pelkästään vuorovastaavien. Yhteyshenkilöille esitettiin kaksi eri visuaalista versiota tehtäväkuvaksesta (Liite 7; Liite 8). Lopulliseksi päätynyt tehtäväkuvaus oli ulkoasultaan yhteistyötahon mielestä hyvä ja selkeä, värit ja asettelu miellyttivät heidän silmäänsä enemmän (Liite 7). Lopullinen tuotos ja työ esitetään tammikuun alussa Satakunnan sairaanhoitopiirin, päivystyksessä osastotunnilla.

8 PROJEKTIN ARVIOINTI JA PÄÄTTÄMINEN

8.1 Projektin vaiheiden arviointi

Projektin arviointiprosessin tulee olla systemaattista, läpinäkyvää ja kriittistä. Projektin arvioinnissa keskeinen kysymys on: toteutuivatko projektin tavoitteet? Arvioinnissa selvitetään, mitkä ovat projektin tuotokset, tulokset ja vaikutukset. Lisäksi arvioidaan projektiprosessin onnistumista. (Suopajärvi 2013, 9, 27-28.)

Opinnäytetyöprojekti rakentui lineaarisen mallin mukaisesti opinnäytetyön tavoitteen ja tarkoituksen ympärille, jotka määriteltiin ensimmäisenä (Toikko & Rantanen 2007, 56-65). Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaus. Tavoitteena oli, että Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksessä toimivan vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät selkeytyvät sekä tehtäväkuvausta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdyttämisessä. Tavoitteena oli myös, että opinnäytetyöntekijöiden ammattitaito sekä erilaiset oppimisen ja projektiosaamisen taidot kehittyvät opinnäytetyöprojektin aikana.

Projektisuunnitelmassa mietittiin projektin resursseja ja riskejä sekä päätettiin projektiin osallisina olevat henkilöt. Luotiin projektisuunnitelma, josta käy ilmi projektin toteuttamisen kannalta keskeisimmät asiat. Projektisuunnitelma toimi opinnäytetyöpro-

jektin runkona ja ohjenuorana. Opinnäytetyöprojekti toteutui suunnitellussa aikataulussa. Opinnäytetyöprojektin henkilöresurssit kattoivat kaksi opinnäytetyöntekijää, kaksi yhteistyöhenkilöä, ohjaavan opettajan sekä kolme haastateltavaa. Henkilöresursseja oli riittävästi, opinnäytetyöprojektissa oli tehtävää tarpeeksi jokaiselle sen tekijälle. Yhteistyötahon ja haastateltavien kanssa toiminta sujui ongelmitta, arviointia lukuun ottamatta. Lähetimme sähköpostitse arviointikysymykset päivystyksen vuorovastaaville ja heistä vain kolme vastasi. Mahdolliset opinnäytetyön kirjoittamiseen liittyvät materiaalit, kuten esimerkiksi tietokoneet ja kirjoitusvälineet olivat opinnäytetyöntekijöiden vastuulla. Opinnäytetyöstä aiheutuvat kustannukset olivat lähinnä opiskeluvälineisiin ja liikkumisvälineisiin kohdistuvat kustannukset, myös ne olivat opinnäytetyöntekijöiden vastuulla.

Opinnäytetyöprojektissa suurin riski oli aikataulun pettäminen ja opinnäytetyön valmistumisen myöhästyminen. Opinnäytetyöntekijöillä oli vielä käytännön harjoittelua ja muuta koulua opinnäytetyön tekemisen ohella, joten aikataulu ja opinnäytetyön tekeminen täytyi suunnitella huolella. Haasteena oli myös saada aikatauluja sopimaan päivystyksessä työskentelevien haastateltavien vuorovastaavien sairaanhoitajien kanssa johtuen opinnäytetyöntekijöiden hoitotyön harjoitteluista. Haastattelut saatiin kuitenkin hyvin sovittua ja aikataulussa pidettyä. Opinnäytetyöntekijöiden tai haastateltavien sairaanhoitajien sairastuminen tai muu poissaolon syy oli myös riskinä. Haastattelupäivinä kukaan ei kuitenkaan ollut pois, ja haastattelut saatiin sovittuna ajankohtana tehtyä. Riskinä oli myös se, ettei vuorovastaavien sairaanhoitajien tehtävistä ole paljon teoriatietoa. Tämä osoittautuikin haasteeksi, sillä aiheeseen liittyviä lähteitä ja tutkimuksia ei montaa löytynyt. Kuitenkin tärkeimmän ja yksikkökohtaisimman tiedon saimme haastatteluiden pohjalta, jota tulikin runsaasti. Haasteena oli myös erityisesti projektin suunnitteluvaiheessa se, että työ saattoi venyä helposti liian laajaksi, jos työssä olisi alettu keskittymään projektiluontoisen lisäksi tutkimukselliseen opinnäytetyöhön. Tämä vältettiin kuitenkin ottamalla haastattelumenetelmäksi puolistrukturoitu teemahaastattelu, jota ei nauhoitettu vaan tehtiin muistiinpanot.

8.2 Projektin tuloksen arviointi

Projektin toteutusvaiheessa toteutettiin projekti tehdyn suunnitelman mukaan. Projektisuunnitelma toimi opinnäytetyön ohjenuorana, siihen oli kirjattu kaikki tärkeä projektin toteutumisen kannalta. Hyvä suunnitelma auttoi myös projektiraportin kirjoittamista hyvin alkuun. Projektin arviointi oli myös suunniteltu jo projektisuunnitelmaan, mikä helpotti projektin arviointia.

Projektin tuotoksena on vuorovastaavan sairaanhoitajaan tehtäväkuvaus, joka muotoutui neljään osaan jaetuksi taulukoksi. Siihen on jaoteltu vuorovastaavan tehtävät neljään eri tehtäväkategoriaan. Tehtäväkategoriat helpottavat tehtävien jäsentelyä, ja niiden otsikot ovat asiasisällöltään samoja teemahaastattelun otsikoiden kanssa. Ensimmäinen versio tuotoksesta lähetettiin päivystyksen osastonhoitaja Kaisu-Leena Mäkelälle sekä ylihoitaja Katriina Peltomaalle kommentoitavaksi. Ensimmäisessä palautteessa yhteistyötaholta pyydettiin muutamia käytännön asioita tarkentamaan sanamuodoiltaan selkeämmiksi sekä muutamia asiavirheitä korjattiin. Esimerkiksi “kriittisen tilan potilaat” -ilmaisu suositeltiin vaihdettavaksi ilmaisuun “kriittisesti sairaat potilaat”. Lisäksi “aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet” -kohtaan pyydettiin muuttamaan ilmaisu “pyrkii takaamaan henkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuuden” sanamuotoon “osallistuu hoitohenkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuudesta huolehtimiseen”. Päivystyksessä on tilanteen vaatiessa kuitenkin mahdollista käyttää vartijaa ja poliisia. Toinen versio tehtävänkuvauksesta tehtiin saadun palautteen pohjalta. Toiseen versioon kokeiltiin myös kahta erilaista taulukkomaista ulkoasua, joista pyydettiin myös palautetta yhteistyötaholta. Toisesta versiosta palaute koski lähinnä muutamia sanamuotoja. Lopullisen tuotoksen hyväksyivät yhteistyötahon SATSHP:n päivystyksen osastonhoitaja ja ylihoitaja.

Toteutuksen hyväksytettyä tehtiin tuotoksen käyttöönotto, jolloin arvioitiin sen käytettävyyttä. Vuorovastaavilta sairaanhoitajilta pyydettiin palautetta valmiista tuotoksesta lähettämällä kaikille 13 vuorovastaavalle sähköpostilla palautekysely (Liite 5) ja valmis tuotos, tehtävänkuvaus (Liite 7). Palautetta saatiin kolmelta vuorovastaavalta. Palaute oli pääosin myönteistä. Kehittämisehdotuksia tuli myös, esimerkiksi ehdotettiin lisättäväksi muutamia asioita tehtäväkuvaukseen. Lisäksi tuli ehdotuksia, kuinka

tehtäväkuvausta tulisi hyödyntää käytännössä. Käytännössä tuotosta voisi vuorovastaavien mukaan hyödyntää mm. Vuorovastaavan perustehtävän selkeyttämiseen, muulle työyhteisölle tiedottamiseen työtehtävän sisällöstä, jotta nämä osaisivat oikeissa tapauksissa ottaa yhteyttä vuorovastaavaan, sekä kehittämisen työkaluna. Palautteesta huomasi myös, sen että on olemassa mielipide eroja siitä mitkä asiat tulisi mihinkin osioon jäsennellä. Saadun palautteen perusteella on vaikea arvioida tuotoksen käytettävyyttä. Koska palautetta tuli niin vähän, se ei ole yleistettävissä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvaus, joka toteutui. Tavoitteena oli, että Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksessä toimivan vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävät selkeytyvät sekä tehtäväkuvausta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdyttämisessä. Tavoitteeseen päästiin niiltä osin, että tuotosta voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden perehdyttämisessä. Tuotosta ei voida kuitenkaan SATSHP:n päivystyksen osastonhoitajan ja ylihoitajan mukaan käyttää virallisena vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvauksena tai ohjeistuksena. Opinnäytetyöprojektissa haastateltavia oli vain kolme, joten heiltä saatuja tietoja ei voida yleistää käytäntöön virallisesti, koska otanta on niin pieni. Lisäksi teoreettinen viitekehys on suppea johtuen aiheesta vähäisesti tehdyistä tutkimuksista. Aiheesta olisi pitänyt ehkä tehdä tutkimuksellinen opinnäytetyö, jotta tietoa olisi saatu kerättyä runsaammin. Yhteistyötahon mukaan tuotosta voidaan käyttää kuitenkin perehdytyksessä ja kehitettävän virallisen vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtävänkuvauksen hyvänä runkona.

Puolistrukturoidun teemahaastattelun valinta haastattelumenetelmäksi oli tähän työhön hyvä valinta. Työstä ei tullut liian laaja, eikä siten liikaa työtä, koska riskinä oli, että työstä tulee sekä tutkimuksellinen että projektiluontoinen työ. Kuitenkin jälkikäteen ajateltuna työstä olisi hyvä ollut tehdä nimenomaan tutkimuksellinen opinnäytetyö, jossa kartoitetaan tarkemmin vuorovastaavien tehtäviä. Siitä olisi voinut myöhemmin tehdä kehittämistyön, jossa olisi kehitetty tutkitun tiedon pohjalta vuorovastaavien sairaanhoitajien tehtävistä kuvaus tai ohjeistus.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöprojektin aihe vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuva päivystyksessä oli mielenkiintoinen ja ajankohtainen. Kehittämisprojektissa konkreettisen tuotoksen tekeminen on mielekästä, kun pääsi kehittämään käytännön hoitotyötä. Hoitotyössä jatkuva kehittäminen on tärkeää, koska käytännöt, lainsäädäntö ja tiede kehittyy koko ajan. Käytäntöjä on hyvä päivittää, jotta toiminta olisi sujuvampaa sekä potilasturvallisuus säilyisi ja kehittyisi.

Vuorovastaava sairaanhoitaja vastaa päivystyksessä monista asioista ja pitää siellä niin sanotusti langat käsissään. Vuorovastaavia sairaanhoitajia ei Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksessä ole ollut kuin vuodesta 2014 lähtien. Suhteellisen uusi työnkuva on ehtinyt kuluneissa muutamissa vuosissa muuttumaan jonkin verran, ja vaati siksi päivittämistä. Opinnäytetyöprojekti avarsi suunnattomasti opinnäytetyöntekijöiden käsitystä päivystyshoitotyöstä ja erityisesti vuorovastaavana toimimisesta. Päivystyshoitotyöhön sekä vuorovastaavan sairaanhoitajan työhön perehtyminen teoriassa ennen varsinaisia haastatteluja osoittautui tärkeäksi, vaikka teoriatietoa aiheesta löytyikin suhteellisen niukasti. Haastatteluista sai paremmin kuitenkin irti, kun haastateltavat tiesivät aiheesta, ja osasivat kysyä tarkentavia kysymyksiä teemojen ympäriltä. Paremman käsityksen vuorovastaavan tämänhetkisestä työnkuvasta SATSHP:n päivystyksessä olisi saanut käytännön tutustumisella vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäviin kokonaisessa työvuorossa.

Opinnäytetyön tekeminen antoi hyvän mahdollisuuden syventää tietoutta aihealueesta, joka ennestään ei ollut kovin tuttu. Työn tekeminen myös kehitti opinnäytetyöntekijöiden sekä sairaanhoitajan ammatillista osaamista, että organisointi ja yhteistyötaitoja. Lisäksi monipuolisten lähteiden käyttäminen, itse opinnäytetyön kirjoittaminen sekä haastattelujen pitäminen ja niiden tulosten läpikäyminen oli samalla kehittymis- ja oppimisprosessi monelta eri kannalta.

Vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäväkuvauksesta todennäköisesti hyötyvät päivystyksessä erityisesti muut työntekijät ja opiskelijat. Tehtävänkuvauksen myötä heidän on helpompi hahmottaa vuorovastaavan sairaanhoitajan tehtäviä yksikössä. Tehtäväkuvausta voi hyödyntää osana perehdytystä, sillä hyvin toteutettuna perehdytys luo

työntekijälle mahdollisuuden tutustua organisaation tapoihin ja työyhteisöön (Kauhanen 2010, 152). Päivystysalueen hoitohenkilökunnan perehdytys kestää yleensä noin kolme kuukautta johtuen päivystyshoitotyön vaativasta luonteesta. Lyhytaikaisilla sijaisilla sekä opiskelijoilla perehdytysaika on lyhyempi. (Viinikainen ym. 2012, 96.)

LÄHTEET

Arthur, D. Recruiting, interviewing, selecting and orienting new employees. 4. edition. New York: Amacom.

Haapaharju, T. & Hämäläinen, H. 2011. ”Ea tukossa, monta tulossa.” Vastuuhoitajien huomioita työvuoroista päivystys- ja infektio-osastolla. Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu: 22.10.2018. Saatavilla: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30210/Hamalainen_Henna_Haapaharju_Tuulia.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Handolin, L. Traumapotilaan hoito. Suomen Traumatologiyhdistys STY. Viitattu 13.9.2018. Saatavilla: https://www.traumasurgery.fi/tietopankki/traumaresuskitaatio/

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja Kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hollström, J. 2017. Jaetun johtajuuden näkökulma päivystyksessä tapahtuvaan työvuorokohtaiseen johtamiseen – Sairaanhoitajien käsityksiä johtajuudesta, roolista ja toimijuudesta vastuuhoitajajärjestelmässä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden laitos. Viitattu: 15.9.2018. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54165/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201705292549.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kankkunen, P. & Vehviläinen- Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Wsoy.

Kauhanen, J. 2010. Henkilöstövoimavarojen johtaminen. Helsinki: Wsoypro Oy.

Koivunen, K. & Ojakoski, N. 2012. Perehdytyssuunnitelma yhteispäivystykseen. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu: 22.10.20128. Saatavilla: https://docplayer.fi/4773284-Katja-koivunen-niina-ojakoski-projektiraportti-perehdytyssuunnitelma-yhteispaivystykseen.html#show_full_text

Kovanen, A. 2012. Vastuuhoitajan osaamisen tunnistaminen keski-suomen keskussairaalan yhteispäivystyksessä. Teoksessa K. Collin, S. Paloniemi & S. Herranen (toim.) Yhteistyö ja moniammatillisuus akuuttihoidossa: Ryhmätoiminnan ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen sairaalan päivystysalueella. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu: 16.10.2018. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37906/978-951-39-4758-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuisma, M., Holmström, P., Nurmi, J. Porthan, K. & Taskinen, T. 2015. Ensihoito. Helsinki: Sanomapro Oy.

Laaksonen, H. & Ollila, S. 2017. Lähijohtamisen perusteet terveydenhuollossa. Helsinki, Edita.

Mäkelä, K.-L. 2018. Opinnäytetyö vastuuhoitajan tehtäväkuvasta. 5.4.2018 klo 10:31. Viitattu 6.4.2018

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: Sanomapro Oy.

Pelin, R. 2011. Projektihallinnan käsikirja. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Peltomaa, K. 2014. Vastaavan hoitajan työnkuva ohjeistus. Satakunnan Sairaanhoitopiiri.

PKSSK. Kiireellisyysjärjestys (triage). Viitattu 13.9.2018. Saatavilla: http://www.pkssk.fi/kiireellisyysjarjestys-triage

Projekti-instituutti. Projektijohtamisen sanastoa. Viitattu 26.4.2018. Saatavilla: https://www.projekti-instituutti.fi/materiaalit/projektijohtamisen_sanastoa

Pyykönen, M. 2016. Sairaanhoitajan osaamisvaatimukset, perehdytys ja osaaminen päivystyksessä - Osaamispassi akuutti- ja hätätilahuoneeseen. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.10.2018.Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/108745/Pyykonen%20Maija.pdf?sequence=1

Rouvinen-Wilenius, P. 2007. Tavoitteena hyvä ja hyödyllinen terveysaineisto. Kriteeristö aineiston tuotannon ja arvioinnin tueksi. Terveyden edistämisen keskus. Saatavilla: https://www.researchgate.net/publication/232569631_Tavoitteena_hyva_ja_hyodyllinen_terveysaineisto

SATSHP. Päivystys. Viitattu 13.9.2018. Saatavilla: http://www.satshp.fi/paivystys/Sivut/default.aspx

Silfverberg, P. Ideasta projektiksi. Projektivetäjän käsikirja. Konsulttitoimisto Planpoint Oy: Helsinki. Viitattu 20.12.2018. Saatavilla: http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/liitetiedostot/ideasta_projektiksi.pdf

Suopajärvi, S. 2013. Opas projektiarviointiin. Lapin yliopisto, Rovaniemi. Viitattu 3.08.2018. Saatavilla: https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=a6d01dd9-baad-408a-a6fb-5e131cf74ef5

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326 muutoksineen.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Viinikainen, S., Solonen, A., Manninen, M., Pyhälä-Liljeström, P. 2012. Tukeeko moniammatillinen yhteistyö hoitotyön johtamista päivystysalueella? Teoksessa K. Collin, S. Paloniemi & S. Herranen (toim.) Yhteistyö ja moniammatillisuus akuuttihoidossa: Ryhmätoiminnan ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen sairaalan päivystysalueella. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Viitattu 5.10.2018. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37906/978-951-39-4758-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Warshawsky, NE, Havens, DS, Knafl, G. 2012. The influence of interpersonal relationships on nurse managers' work engagement and proactive work behaviour. College of Nursing, University of Kentucky, Lexington, USA.

LIITE 1

Asiasanat ja tietokannat

Kotimaiset hakutulokset

tietokanta	hakusanat ja hakutyyppi	tulok-set	hyväk-sytyt
Samk Finna	Tarkennettu haku:		
	"päivyst* AND perehdyt*"	14	2
	”vastuuhoit* AND päivyst*”	1	0
	tiimivast* AND päivyst*	0	0
	vastuuhoit* AND perehdyt*	2	0
	tiimivast* AND perehdyt*	0	0
	Aikaväli: 2010-2018		
Medic	Tarkennettu haku:		
	"päivyst* AND perehdyt*"	1	0
	”vastuuhoit* AND päivyst*”	0	0
	”tiimivast* AND päivyst*”	0	0
	”vastuuhoit* AND perehdyt*”	0	0
	”tiimivast* AND perehdyt*”	0	0
	Aikaväli: 2010-2018		
Theseus	vastuuhoitaja päivystys	76	1
	vastuuhoitaja päivystys perehdytys	24	0
Melinda	Tarkennettu haku:		
	"päivyst* AND perehdyt*"	8	0
	”vastuuhoit* AND päivyst*”	1	1
	”tiimivast* AND päivyst*”	0	0
	”vastuuhoit* AND perehdyt*”	0	0
	”tiimivast* AND perehdyt*”	0	0
	Aikaväli: 2010-2018		
Arto	Tarkennettu haku:		
	”päivystys” OR ”ensiapupoliklinikka”	20	0
	”päivystys” AND ”vastaava sairaanhoitaja”	21	0

	”työnkuva” AND ”päivys* Aikaväli: 2010-2018	0	0
Terveysportti	Perushaku: ”päivystys” – hoitotyön osio	18	0
SOTKAnet	Perushaku: ”päivystys” ”perehdytys” ”vastaava hoitaja”	0 0 0	0 0 0

Ulkomaiset hakutulokset

tietokanta	hakusanat ja hakutyyppi	tulok-set	hyväk-sytyt
Cinahl	Perushaku: “emergencyduty responsible manager”	313	1
Science Di-rect	Tarkennettu haku: “emergencyduty” and “responsible manager”	1124	2

Kirjallisuushaun tulokset

Tekijä, vuosi ja maa	Tutkimuksen /projektin tarkoitus	Kohderyhmä, aineistonkeruumenetelmä/ projektissa käytetyt menetelmät	Intervention sisältö ja keskeiset tulokset
Sairaanhoitajan osaamisvaatimukset, perehdytys ja osaamisen seuranta päivystyksessä -Osaamispassi hätätilahuoneeseen. Pyykönen, Maija 2016	Projektiluonteisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa työväline akuutti- ja hätätilahuoneessa työskentelevän sairaanhoitajan osaamisvaatimusten täyttymisen varmistamiseen ja perehdytyksen tueksi Satakunnan keskussairaalan päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle.	Aineisto kerättiin kirjallisuuden, tutkitun tiedon sekä hoitohenkilökunnan näkemysten pohjalta teemoitetun henkilöstökyselyn avulla haastattelemalla kolmea akuutti- ja hätätilahuoneessa työskentelevää sairaanhoitajaa.	Tuotos on osaamispassi, joka on lomakemuotoinen listaus akuutti- ja hätätilahuoneessa työskentelevän sairaanhoitajan osaamisvaatimuksista
Perehdytyssuunnitelma yhteispäivystykseen. Katja Koivunen & Niina Ojankoski 2012	Tarkoituksena oli luoda perehdytysopas osaksi Satakunnan keskussairaalan yhteispäivystyksen perehdytystä.	Aineisto kerättiin ajankohtaisesta kirjallisuudesta sekä päivystyksestä saaduista ohjeistuksista.	Tuotos on perehdytysopas, jossa käydään toimipisteet ja niiden toiminta kokonaisvaltaisesti.
”EA tukossa! Monta tulossa.” Vastuuhoitajien huomioita työvuoroista päivystys- ja in-	Tarkoituksena oli kuvata päivystys- ja infektio-osaston vastuuhoitajien huomioita työvuoroista.	Aineistona käytettiin Keski-Suomen keskussairaalan päivystys- ja infektio-osaston vastuuhoitajien täyttämiä vuorokausiseurantalo-	Osastolla hoidettavat potilaat koettiin raskashoitoisiksi ja työtahti vaihtelevaksi. Tuloksia voidaan hyödyntää mm. työkuormitusta tarkasteltaessa,

fektio-osastolla. Tuulia Haapaharju & Henna Hämäläinen 2011		makkeita kolmen kuukauden ajalta, sisällönanalyysiä käyttäen.	sekä vastuuhoitajien perehdytyksessä.
Jaetun johtajuuden näkökulma päivystyksessä tapahtuvaan työvuorokohtaiseen johtamiseen: Sairaanhoitajien käsityksiä johtajuudesta, roolista ja toimijuudesta vastuuhoitajajärjestelmässä Johanna Hollström 2017	Tarkoituksena on selvittää vastuuhoitajien käsityksiä jaetusta johtajuudesta ja rooliin liittyvästä toimijuudesta.	Tutkimus on toteutettu haastattelemalla 16 vastuuhoitajajärjestelmän parissa työskentelevästä päivystyshoitajasta.	Tulosten avulla vastuuhoitajajärjestelmää voidaan kehittää ja ymmärtää työelämässä.
Mohd-Shamsudin, F. & Chuttipattana, N. 2012, Thaimaa.	Tarkoituksena oli ensin tunnistaa perusterveydenhuollon johtajien keskeisimmät johtamistaidot ja toiseksi määritellä persoonallisuuden ja motivoitumisen välinen suhde ja johtamistaitoihin.	Tutkimus tehtiin kyselylomakkeita jakamalla, 358:lle maaseudun perusterveydenhuollon hoitajille Etelä-Thaimaassa.	Tutkimuksessa havaittiin kuusi keskeistä johtamistaitoa: ennakointi, arviointi ja suunnittelu, terveyden edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy, tiedonhallinta, kumppanuus ja yhteistyö sekä viestintä. Myös persoonallisuus ja motivaatio vaikuttavat merkittä-

			västi perusterveydenhuollon johtajien toimintakykyyn.
Warshawsky NE, Havens DS, Knafl G.	Selvitetään henkilökunnan ihmissuhteiden vaikutus hoitohenkilökunnan työsuhteisiin ja työkäyttäytymiseen.	Sähköinen kyselykaavake 323:lle vastaavalle hoitajalle, jotka työskentelevät akuuteissa sairaaloissa.	Henkilöiden väliset suhteet toisiin sairaanhoitajiin oli vaikutusta eniten työkäyttäytymiseen. Lääkärien ja hoitajien väliset ihmissuhteet vaikuttivat sairauksia ennaltaehkäisevästi ja ennakoivasti.

LIITE 3

Saatekirje

Hei!

Opiskelemme Satakunnan ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajiksi. Teemme opinnäytetyön Satakunnan Sairaanhoitopiirin päivystyksen ja ensihoidon toimialueelle. Kartoitamme päivystyksessä työskentelevien vuorovastaavien sairaanhoitajien tehtäväkuvausta. Tiedon saamiseksi haastattelemme vuorovastaavia sairaanhoitajia.

Opinnäytetyö toteutetaan projektiluonteisena kehittämistyönä. Haastatteluiden ja tutkitun tiedon pohjalta kehitetään vuorovastaavien sairaanhoitajien tehtäviä kuvaava toimintamalli. Tarvitsemme haastateltavia ainakin kolme, jotta saisimme toimintamallista mahdollisimman soveltuvan juuri vuorovastaavien työhön. Haastattelut toteutamme syyskuussa 2018 yksilöhaastatteluina. Niihin olemme varanneet tunnin aikaa jokaisen haastateltavan kanssa. Haastatteluja ei nauhoiteta ja haastateltavien henkilöllisyys pysyy salassa. Kysymysrunko löytyy projektisuunnitelman liite -osiosta (LIITE 3).

Sinut on valittu haastateltavaksi arpomalla, osallistuminen perustuu kuitenkin vapaaehtoisuuteen. Yhteyshenkilöinämme toimivat Kaisu-Leena Mäkelä ja Katriina Peltomaa, joilta saatte projektista lisätietoja halutessanne.

Kiitämme jo etukäteen osallistumisestanne!

Ystävällisesti
sairaanhoitajaopiskelijat Emilia Hietava ja Anni Länsiharju

LIITE 4

TEEMAHAASTATTELUN KYSYMYSRUNKO

VUOROVASTAAVIEN SAIRAANHOITAJIEN TAUSTATIEDOT

- ikä ja työkokemus sairaanhoitajana
- työkokemus vuorovastaavana sairaanhoitajana

VUOROVASTAAVAN HOITAJAN TEHTÄVÄT

-ORGANISOINTI

- potilasmäärän – ja laadun seuranta
- toiminnan sujuvuus
- osajaon laatiminen
- triagehoitajana työskentely

-VUOROVASTAAVAN HOITAJAN TEHTÄVÄT ERITYISTILANTEISSA

- ruuhkatilanteissa toimiminen
- trauma- ja suuronnettomuustilanteissa toimiminen

-TIEDOTTAMINEN

- kenttäjohtajan kanssa tapahtuva viestintä
- lisäavun pyytäminen ensihoitokeskuksesta
- tilanneraportin kartoittaminen ensihoitokeskuksen kanssa työvuoron alussa
- ennakkoilmoitusten vastaanotto Virve-puhelimen välityksellä
- vuororaportin laatiminen

-HENKILÖSTÖHALLINNOLLISET ASIAT

- vuorokohtaiset henkilöstöresurssit
- sairauspoissaolot
- sijais- ja lisähenkilökunnan hankinta

LIITE 5

PALAUTEKYSELY VUOROVASTAAVAN SAIRAANHOITAJAN TEHTÄVIÄ KUVAAVASTA TOIMINTAMALLISTA

1) Onko toimintamalli selkeä ja helppolukuinen?

2) Miten voit hyödyntää toimintamallia käytännössä?

3) Vastaako toimintamalli vuorovastaavan työnkuvaa?

4) Onko toimintamallissa vielä kehitettävää?

LIITE 6

VUOROVASTAAVAN SAIRAANHOITAJAN TEHTÄVÄKUVA SATSHP:N YHTEISPÄIVYSTYKSESSÄ

ORGANISOINTI

- potilasmäärän ja -laadun seuranta: potilasvirtojen koordinointia päivystysalueella tarpeen mukaan: potilaiden sijoittuminen päivystyksessä, potilaiden kulkeutuminen seuraavaan paikkaan, riittävästä potilaskuljettaja määrästä huolehtiminen

- toiminnan sujuvuus: hoidon kulun sujuvoittaminen, ongelmatilanteiden selvittely, hoitohenkilökunnan ajan tasalla pito päivystyksessä olevasta tilanteesta

- triagehoitajana tai ylimääräisenä työskentely: hoidon tarpeen arviointi, työskentely siellä missä on tarvetta

ERITYISTILANTEET

- ruuhkatilanteet

- traumatilanteet

- suuronnettomuus- ja monipotilastilanteet

- kriittisesti sairaat potilaat: tiimien kokoaminen, kirjaamisesta ja tilanteen sujuvuudesta huolehtiminen

- aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet: osallistuu hoitohenkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuudesta huolehtimiseen

TIEDOTTAMINEN

- kenttäjohtajan ja ensihoidon kanssa tapahtuva viestintä: ennakkovaroitukset ja -ilmoitukset

- ruuhkatilanteista tiedottaminen osastoille ja ensihoitokeskukseen

- ennakkoilmoitusten vastaanotto Virve-puhelimen välityksellä

- vuororaportin laatiminen joka työvuorosta seuraavan vuoron vuorovastaavalle ja johdolle

-HENKILÖSTÖHALLINNOLLISET ASIAT

- riittävät henkilöstöresurssit: osajaon muokkaaminen henkilökunnan osaamisen ja potilastilanteen mukaan, ohjeiden mukainen lisähenkilöstöresurssin järjestäminen tarvittaessa

- sairauspoissaolot: poissaoloilmoitusten vastaanottaminen ja niiden ilmoittaminen esimiehille, paikataan puute tarvittaessa vuorokohtaisesti

- sijais- ja lisähenkilökunnan hankinta: soittorinkien, respan, tehon tai ensihoitokeskuksen kautta

Lopullinen tuotos

VUOROVASTAAVAN SAIRAANHOITAJAN TEHTÄVÄT:

ORGANISOINTI:

- **potilasmäärän ja -laadun seuraaminen:** potilasvirtojen koordinoiminen päivystysalueella tarpeen mukaan
- **toiminnan sujuvuudesta huolehtiminen:** hoidon kulun sujuvoittaminen, ongelmatilanteiden selvittely, hoitohenkilökunnan ajan tasalla pito päivystyksen tilanteesta
- **triagehoitajana tai ylimääräisenä työskenteleminen:** hoidon tarpeen arviointi, työskentely siellä missä on tarvetta

TIEDOTTAMINEN:

- **kenttäjohtajan ja ensihoidon kanssa tapahtuva viestiminen:** ennakkovaroitusten ja -ilmoitusten vastaanottaminen Virve-puhelimen välityksellä
- **ruuhkatilanteista tiedottaminen osastoille**
- **työvuorokohtaisen vuororaportin laatiminen:** seuraavalle vuorovastaavalle ja johdolle

HENKILÖSTÖHALLINTA:

- **riittävistä henkilöstöresursseista huolehtiminen:** osajaon muokkaaminen henkilökunnan osaamisen ja potilastilanteen mukaan, ohjeiden mukainen lisähenkilöstöresurssin järjestäminen tarvittaessa
- **sairauspoissaoloilmoitusten vastaanottaminen:** tiedon ilmoittaminen esimiehelle ja puutteen paikkaaminen tarvittaessa vuorokohtaisesti
- **sijais- ja lisähenkilökunnan hankkiminen:** soittorinkien, respan tai tehon kautta

ERITYISTILANTEET:

- **ruuhkatilanteet**
- **traumatilanteet**
- **suuronnettomuus- ja monipotilastilanteet**
- **kriittisesti sairaat potilaat**

} tiimien kokoaminen, kirjaamisesta ja tilanteen sujuvuudesta huolehtiminen

- **aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet:** osallistuminen hoitohenkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuudesta huolehtimiseen

Karsiutunut vaihtoehtoinen tehtäväkuvaus

VUOROVASTAAVA SAIRAANHOITAJA

TIEDOTTAMINEN

- **kenttäjohtajan ja ensihoidon kanssa tapahtuva viestintä:** ennakkovaroitukset ja -ilmoitukset
- **ruuhkatilanteista tiedottaminen:** osastoille ja ensihoitokeskukseen
- **ennakkoilmoitusten vastaanotto Virve-puhelimen välityksellä**
- **vuororaportin laatiminen joka työvuorosta:** seuraavan vuoron vuorovastaavalle ja johdolle

ORGANISOINTI

- **potilasmäärän ja -laadun seuranta:** potilasvirtojen koordinointia päivystysalueella tarpeen mukaan
- **toiminnan sujuvuus:** hoidon kulun sujuvoittaminen, ongelmatilanteiden selvittely, hoitohenkilökunnan ajan tasalla pito päivystyksessä olevasta tilanteesta
- **triagehoitajana tai ylimääräisenä työskentely:** hoidon tarpeen arviointi, työskentely siellä missä on tarvetta

ERITYISTILANTEET

- **ruuhkatilanteet**
- **traumatilanteet**
- **suuronnettomuus- ja monipotilastilanteet**
- **kriittisesti sairaat potilaat**

tiimien kokoaminen, kirjaamisesta ja tilanteen sujuvuudesta huolehtiminen

- **aggressiiviset potilaat ja muut vaaratilanteet:** osallistuu hoitohenkilökunnan, potilaiden ja päivystyksen turvallisuudesta huolehtimiseen

HENKILÖSTÖHALLINTA

- **riittävät henkilöstöresurssit:** osajaon muokkaaminen henkilökunnan osaamisen ja potilastilanteen mukaan, ohjeiden mukainen lisähenkilöstöresurssin järjestäminen tarvittaessa
- **sairauspoissaolot:** poissaoloilmoitusten vastaanottaminen ja niiden ilmoittaminen esimiehille, paikataan puute tarvittaessa vuorokohtaisesti
- **sijais- ja lisähenkilökunnan hankinta:** soittorinkien, respan, tehon tai ensihoitokeskuksen kautta